

MEMO

CONCEPT

Aan : de leden van de Bouw Informatie Raad
Van : het programmabureau
Datum : 17 augustus 2011
Betreffende : Stand van zaken herijking VISI
Kenmerk : H1003_C_11_47941

Doelstelling van deze notitie

Aan de leden van de Bouw Informatie Raad inzicht geven in de wijze waarop en mate waarin de bouwsector betrokken is bij de ontwikkelingen en besluitvorming rondom VISI en hoeveel en op welke wijze zij gebruik maakt van VISI.

Het programmabureau adviseert de leden van de BIR te besluiten de standaard VISI als een van de standaarden voor het goed gebruik van BIM toe te passen in al haar werken en contracten.

Deelvragen

1. Wat is VISI?
2. Wat is de stand van zaken m.b.t. de implementatie van VISI in de bouwsector?
3. Binnen welke toepassingsgebieden wordt VISI gebruikt?
4. Welke waarde kennen gebruikers toe aan VISI?
5. Wie is eigenaar van de VISI-standaard?
6. Hoe verloopt de besluitvorming en wie heeft hier invloed op?
7. Welke ontwikkelingen zijn van belang voor VISI?

Wat is VISI?

In het programma VISI werkt de bouwsector aan de ontwikkeling en implementatie van een standaard voor digitale communicatie tussen projectpartners. Hiermee wil VISI de transparantie en traceerbaarheid van het bouwproces vergroten en bijdragen aan het optimaliseren van kwaliteit, efficiency, looptijd, kosten- en procesbeheersing in bouwprojecten.

Eenvoudig gezegd heeft VISI tot doel eenduidige afspraken te maken over de (digitale) communicatie op raakvlakken tussen partijen in bouwprojecten. Deze afspraken moeten ertoe leiden dat partijen elkaar 'blindelings kunnen vinden'.

VISI kent de volgende doelstellingen:

- Bouwpartijen beschikken over algemeen toepasbare afspraken over de inhoud en inrichting van de communicatie.
- Bouwpartijen zijn door deze afspraken in staat sneller en flexibeler samenwerkingsverbanden aan te gaan en communicatiestructuren op te zetten.
- Bouwpartijen zijn in staat voor de buitenwereld meer toetsbaar te handelen en de kwaliteit van het product te vergroten.
- Middelen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) worden beter benut.

Stand van Zaken VISI implementatie

Sinds 2006 is VISI-communicatie door meer dan 40 verschillende opdrachtgevers voorgeschreven en gebruikt in meer dan 1000 bouwprojecten van diverse aard. Dit betreft met name GWW projecten. De B&U en installatiebranche ligt voor wat betreft implementatie 3-5 jaar achter op de GWW. In de GWW is het gebruik van VISI nog steeds groeiende.

Ca. zeven organisaties hebben VISI structureel ingevoerd. Waarmee bedoeld wordt dat zij een beleid hebben ontwikkeld boven welke drempel (in tijd en geld) VISI toegepast moet worden in bouwprojecten. Bij organisaties die dit beleid al langer kennen wordt bij projecten onder de drempel regelmatig door de aannemer gevraagd toch VISI toe te passen.

VISI software wordt door vijf softwareleveranciers geëxploiteerd. Allen hebben, na daarop getest te zijn, een keurmerk 'VISI compatible software' van CROW verkregen. Verschillende leveranciers hebben integraties aangebracht met documentmanagementsystemen (bijv. docstream), groupware (b.v. Organize) en datamanagementsystemen (bijv. Smartteam) of projectmanagementsystemen (IBIS4projects).

Binnen welke toepassingsgebieden wordt VISI gebruikt?

VISI richt zich op de nationale bouwsector (GWW en B&U) zowel aan de kant van de opdrachtgever als opdrachtnemer: zoals projectontwikkelaars, bouwondernemingen, ingenieursbureaus, projectmanagementbureaus, gemeenten, rijk, provincies, waterschappen en ingenieursbureaus.

De communicatieafspraken die VISI heeft ontwikkeld zijn gebundeld voor bepaalde toepassingsgebieden in zgn VISI-raamwerken. Een raamwerk is een beschrijving van rollen, transacties, berichten, en metagegevens in berichten, die in een project kunnen/mogen worden gebruikt. Hiermee worden standaard communicatiepatronen in bouwprojecten beschreven.

Inmiddels zijn verschillende VISI-raamwerken ontwikkeld, dit zijn:

- U.A.V. '89: (status: Invoeringsbesluit in 2006, in gebruik)
- UAV-GC 2005: (status: gevalideerd, Invoeringsbesluit verwacht in 2011)
- Beheer en onderhoud: (status: validatiefase)
- Inkopen en afroepen besteldelen: (status: afronding ontwikkelingsfase)
- Digitaal samenwerken: (status: gezocht wordt naar pilotprojecten)

Het Invoeringsbesluit U.A.V. '89 is in 2007 genomen door Rijkswaterstaat, Rijksgebouwendienst, ProRail, Gemeentewerken Rotterdam en Dienst Vastgoed Defensie. Het tekenen van het Invoeringsbesluit voor het raamwerk UAV-GC 2005 is gepland in de september vergadering van de Bouw Informatie Raad.

Op dit moment wordt het raamwerk Beheer en Onderhoud gevalideerd in een UAVgc-project van provincie Gelderland. Samen met ETIM wordt gezocht naar een pilotproject voor het raamwerk 'Bestellen en afroepen bestekdelen'. En voor het raamwerk digitaal samenwerken wordt binnen Gemeentewerken Rotterdam een pilotproject gezocht.

Welke waarde kennen gebruikers toe aan VISI?

Gebruikers ervaren bij disciplinair gebruik al bij het eerste project de meerwaarde van VISI op de volgende aspecten:

- Gezamenlijke werkomgeving met één transparant digitaal communicatie dossier;
- Altijd helderheid over wie wat op welk moment moet doen of besloten heeft, waardoor procedures sneller doorlopen worden;
- Steeds actuele en complete projectdossiers, waardoor rapportages snel beschikbaar zijn;
- Sneller en flexibeler samenwerkingsverbanden aangaan;
- Inrichting van het project komt sneller tot stand;
- Voorkomen van communicatiefouten.

VISI is door het Instituut van Bouwrecht getoetst op de bewijsrechtelijke consequenties hieruit is voortgekomen dat: *“VISI door de rechter getoetst kan worden aan de elektronische handtekening. De waarborgen binnen VISI verzekeren dat, bij goed en disciplinair gebruik, VISI aan deze toets zal voldoen!”*¹

Na een toets op de archiefwet stelde het Instituut voor Bouwrecht: *“Bij deskundig gebruik voldoet de archivering in VISI aan de gestelde eisen. Het feit dat in VISI gewerkt wordt, helpt de bewaarder juist goed op weg.”*¹

Wie is eigenaar van de VISI-standaard?

Binnen het programma VISI hebben diverse partijen uit de sector bijgedragen aan de totstandkoming van het product. Daarom bestaat de wens bestaat om VISI te exploiteren als een open-standaard conform het Beheer en Ontwikkelmodel Open-Standaarden (BOMOS 2010) van Nederland Open in Verbinding. CROW heeft bij Logius, de beheerder van de ‘pas-toe-of-leg-uit-lijst’ van open-standaarden, een aanvraag gedaan voor erkenning. Wanneer de aanvraag in de eerst volgende vergadering van het Forum Standaardisatie behandeld kan worden, wordt een uitspraak in mei 2012 verwacht.

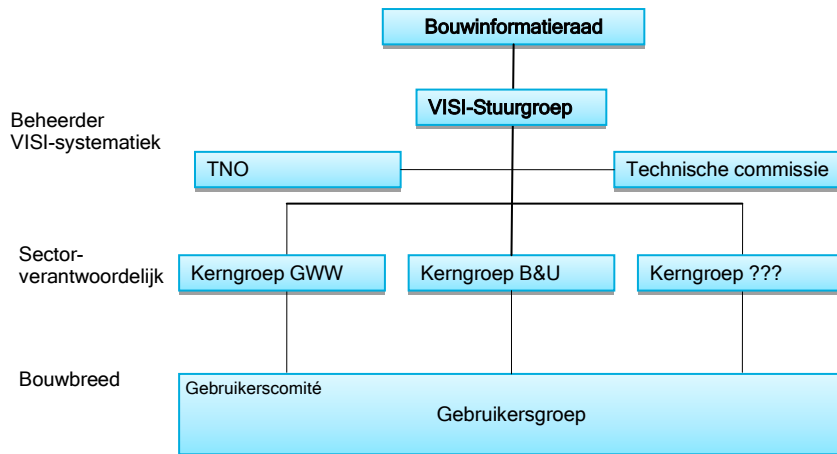
Eigenaar van de VISI-standaard is de bouwsector. Toch moet gewaarborgd blijven dat belangen niet door de individuele stakeholders worden uitgeoefend maar alleen door het collectief van de marktpartijen, die feitelijk gezamenlijk eigenaar zijn en de rechten bezitten. Dezelfde marktpartijen hebben CROW gevraagd het beheer en UIT HUN NAAM de regie te voeren in de bouwsector voor VISI.

Hoe verloopt de besluitvorming en wie heeft hier invloed op?

VISI kent een groot aantal participanten waaronder opdrachtgevers van rijksoverheid, gemeenten, provincies, ingenieurbureaus, bouwbedrijven, softwareleveranciers. Deze vinden toegang in diverse VISI groepen. CROW faciliteert deze VISI-groepen. Projectuitvoering en beheer vinden plaats in CROW verband. In bijlage 1 is een lijst van deelnemers opgenomen.

---

¹ Aspecten van het digitaal communiceren: de elektronische handtekening en de archiefwet, Prof. Mr. Dr. M.A.B. Chao Duivis, Instituut voor Bouwrecht 2009

De gebruikersgroep is een brede groep van ca. 300 deelnemers die tweemaandelijks voor VISI-bijeenkomsten worden uitgenodigd. Tot nu worden drie soorten bijeenkomsten georganiseerd, te weten:

1. Praktijkbijeenkomsten (bijna 100 deelnemers); één of meer gebruikers presenteren hun ervaringen en de voordelen die het gebruik van VISI hen in concrete projecten heeft geboden.
2. Gebruikersbijeenkomsten (tussen de 30-40 deelnemers); kennisuitwisseling tussen VISI gebruikers onderling en met de VISI-organisatie. Push voor wensen en behoeften van gebruikers naar VISI-organisatie.

De sector heeft in 2010 2300 in-kind uren besteed aan bijeenkomsten/vergaderingen georganiseerd door de VISI-organisatie. Voor het eerste half jaar van 2011 is dat bijna 950 uur.

Welke ontwikkelingen zijn van belang voor VISI?

Internationale ontwikkelingen

In ISO-verband wordt een standaard ontwikkeld die bekend staat onder de naam "Building Information Models-Information Delivery Manual", of kortweg IDM. Deze standaard heeft als ambitie om afspraken vast te leggen over "welke delen van informatie zijn vereist voor een bepaalde taak in het bouwproces". Aangezien de ambitie van IDM sterk samenvalt met de ambitie van nationale ontwikkelingen VISI en COINS, heeft IDM de belangstelling van de VISI en COINS-organisatie met als doel om nationale en internationale ontwikkelingen af te stemmen. Doel van dit project is de ontwikkelingen en investeringen van VISI door de Nederlandse Bouwsector ook internationaal te verspreiden en te beschermen. Het zou immers jammer zijn als we door buitenlandse ontwikkelingen worden ingehaald. Op dit moment is Nederland leading binnen de ISO-organisatie wanneer het gaat om digitale projectcommunicatie.

De ontwikkeling van de IDM-standaard vindt plaats onder de hoede van ISO TC 59/SC 13 (Technical committee "Building Construction" / Subcommittee "Organization of information about Construction Works") met 16 deelnemende landen en 12 observerende landen. Voor de ontwikkeling van IDM is in december 2007 een werkgroep (WG 8) opgericht. Deze werkgroep is nagegaan hoe elementen uit de Nederlandse ontwikkelingen opgenomen kunnen worden in de internationale ontwikkeling van IDM (Information Delivery Manual).

Naast de ISO-norm Building Informational Models - Information Delivery Manual (IDM) - Part1: Methodology and format 29841, waarin de basis filosofie van VISI is opgenomen, is Nederland trekker van een ISO-workinggroup Part 2: Management Communication 29841 waarbij de VISI-methode wordt vastgelegd.

Verwachte toekomstige ontwikkelingen VISI

- Naar verwachting zal de taal waarmee systematiek en raamwerken vastgelegd worden, t.z.t. vervangen worden door een taal die past bij de moderne informatietechnologie zoals het semantisch web (levert veel meer flexibiliteit, bijvoorbeeld door in staat te zijn tijdens gebruik raamwerken aan te passen);
- Aansluitingen op BouwInformatieModel en daarbij horende standaarden als bv COINS. Dit zowel in technische als organisatorische zin;
- Stimuleren mondiaal geldende ISO-standaard waarin VISI is vastgelegd;
- Flexibilisering gebruik raamwerken (bijv. koppelen van raamwerken, versiebeheer).

Augustus 2011

Jan-Pieter Eelants

Programmamanager VISI, CROW

Bijlage 1: Deelnemers VISI-organisatie

2748B VISI STUURGROEP

Gemeentewerken Rotterdam	De heer ir. M. Schilperoord
Nijssen Management + Advies	De heer drs. J.P.J. Nijssen
CROW	De heer ir. J.P. Eelants
CROW	De heer C. van Haasteren
Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam	De heer R.R. Zandbergen
ABT bv	De heer ing. J.F.W. Erdmann
Stichting STABU	De heer ir. R.H. Baayen

2748D VISI GEBRUIKERSCOMITE

Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam	De heer R.R. Zandbergen
Duravermeer	De heer C.A. de Wit
CROW	De heer ir. L.W.L. d' Hooghe
Gemeente Amsterdam - Ingenieursbureau	De heer ing. PH. Rosdorff
Ministerie VROM	De heer H. Wieggers
CROW	De heer ir. J.P. Eelants

2748E VISI TECHNISCHE COMMISSIE

CROW	De heer ir. J.P. Eelants
Bakker & Spees	De heer ing. G.H.M. Spees
Infostrait	De heer ir. J. van Geijlswijk
CROW	De heer ir. P.PH. Jansen
Van Meijel Automatisering B.V.	De heer ing. A.F. de Wolde
Bakker & Spees	De heer J. van de Burg
Pluswaarde management	De heer ir. J.C. Hamilton
Cenosco B.V.	De heer drs. M. Simonis
TNO Bouw en Ondergrond	De heer dr. ir. P.H. Willems
Cenosco B.V.	De heer drs. V.W.P. Snoeker
Gobar	De heers M.E. Maas

2748FA VISI RAAMWERK DIGITAAL SAMENWERKEN

Grontmij	Mevrouw H. Schrage
Rendon Beheer BV	De heer ir. P.C. Nuiten
CROW	De heer ir. J.P. Eelants
Pluswaarde management	De heer ir. J.C. Hamilton
CROW	De heer ir. L.W.L. d' Hooghe

2748FB VISI RAAWERK INKOPEN EN BESTELLEN

BAM Infraconsult B.V.	De heer ing. A.J. van Wingerden
Wabeke Management & Advies	De heer R. Wabeke
Stichting CURNET	De heer ing. L.R. Nieuwenhuizen
Gobar Adviseurs BV	De heer J. Diederiks
CROW	De heer ir. J.P. Eelants
GS1 Nederland	Mevrouw ing. D.A. Mouthaan
Uneto-VNI	De heer P.E. Zwakhals
Bouwend Nederland	De heer A.W. Walinga
GS1 Nederland	De heer F. van Weelden

2748L VISI KERNGROEP B&U

Pluswaarde management	De heer ir. J.C. Hamilton
Stichting STABU	De heer ir. R.H. Baayen
Ministerie van VROM	De heer R.J.M. van Ginderen
ABT bv	De heer ing. J.F.W. Erdmann
Uneto-VNI	De heer P.E. Zwakhals
Heijmans Infrastructuur B.V.	De heer B. Van der Krabben
Rendon Beheer BV	De heer ir. P.C. Nuiten
CROW	De heer ir. J.P. Eelants
Dienst Vastgoed Defensie - Centrale Directie	De heer E.A. van 't Hof
Ministerie van VROM	De heer B.H. Dekker

2748C VISI KERNGROEP GWW

CROW	De heer ir. J.P. Eelants
Gemeente Groningen	De heer ing. J. Visser
ProRail	De heer J. Boeve
Movares Nederland B.V.	De heer ir. R.J.W. Brouwer
Gemeentewerken Rotterdam	De heer ir. M. Schilperoord
VolkerWessels Innovatie Management	De heer ing. J.W. Bouwman
Provincie Gelderland	De heer P.J. van der Eijk